

SADRŽAJ

PREDGOVOR ČETVRTOM IZDANJU	19
PREDGOVOR TREĆEM IZDANJU	19
PREDGOVOR DRUGOM IZDANJU	20
PREDGOVOR PRVOM IZDANJU	21

PRVI DIO

OPŠTA VIKTIMOLOŠKA NAČELA

Glava prva

NAUČNI ASPEKTI VIKTIMOLOGIJE	27
1. UVOD	27
2. POJAM I DEFINICIJA VIKTIMOLOGIJE	29
3. TEMELJNE DETERMINANTE U VIKTIMOLOGIJI	31
4. RAZVOJNI PUT VIKTIMOLOGIJE	32
5. ZADACI VIKTIMOLOGIJE	33
6. SUŠTINSKE VIKTIMOLOŠKE POSTAVKE	34
7. POZITIVISTIČKA VIKTIMOLOGIJIA	37
8. RADIKALNA VIKTIMOLOGIJIA	37
9. KRITIČKA VIKTIMOLOGIJIA	39
10. NORMATIVNA VIKTIMOLOGIJIA	41
11. UTILITARNOST VIKTIMOLOŠKIH PRINCIPA	44
12. UZAJAMNOST VIKTIMOLOGIJIE I DRUGIH NAUČNIH DISCIPLINA	44
13. KLASIFIKACIJA ŽRTAVA	46
13.1. Tipologija Hansa von Hentiga (1948)	46
13.2. Tipologija Benjamina Mendelsoona (1956)	47
13.3. Tipologija Ezata Fataha (1967)	47
13.4. Tipologija Torstena Selina i Marvina Volfgana (1964)	47
13.5. Tipologija Roja Lamborna	48
14. MEĐUODNOS POČINIOCA I ŽRTVE	48
15. OBIM I DOMET VIKTIMIZACIJE	49
16. AUTENTIČNOST PRAVDE I NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA	49
17. PROFIL I ELEMENTI ODGOVORNOSTI ŽRTVE	50

Glava druga

ISTRAŽIVANJE ŽRTAVA ZLOČINA	51
1. KRIMINOLOŠKI ASPEKTI ŽRTAVA	51
2. KRUCIJALNE KOMPONENTE ISTRAŽIVANJA ŽRTAVA	52
2.1. Vrste zločina i žrtava	52
2.2. Viktimogena dispozicija	53

2.3. Interakcija žrtve i počinioca	58
2.4. Geneza viktimizacije	61
2.5. Recipročnost socijuma i zločina	62
2.6. Odnos žrtve prema zločinu	62
2.7. Nasilnički kriminalitet i žrtve	63

DRUGI DIO

IZABRANE VIKTIMOLOŠKE TEME

Glava prva

MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO	73
1. UVOD	73
2. ŽENEVSKE KONVENCIJE I PROTOKOLI	76
3. ŽENEVSKE KONVENCIJE I MEĐUNARODNI ORUŽANI SUKOBI	80
4. ŽENEVSKE KONVENCIJE I UNUTRAŠNJI ORUŽANI SUKOBI	82
4.1. Protokol I	84
4.2. Protokol II	86
4.3. Humanitarno pravo i ugovori o ljudskim pravima	87
4.4. Međunarodni Crveni krst	88
4.5. Međunarodni krivični tribunali za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i Ruandu	90
4.6. Međunarodni krivični sud	96
5. NACIONALNA STRUKTURA ZA IMPLEMENTACIJU MHP	99
5.1. Opšte napomene	99
5.2. Odnos međunarodnog i nacionalnog prava	100
5.3. Mjere nacionalne implementacije MHP	101
5.4. Prevodi ugovora MHP	104
5.5. Programi obuke	105
6. POVREDE MHP	106
6.1. Akti koji predstavljaju teška kršenja Ženevskih konvencija i Dopunskog protokola I	106
6.2. Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XVII Krivičnog zakona BiH)	108
7. ZABRANA RETROAKTIVNE PRIMJENE KRIVIČNOG PRAVA	122
8. UNIVERZALNA JURISDIKCIJA	126
8.1. Krivični zakon Bosne i Hercegovine	132
8.2. Uslovi univerzalne jurisdikcije prema Krivičnom zakonu BiH	134
8.2.1. Prisustvo osumnjičenog	134
8.2.2. Aut dedere aut judicare	134
8.2.3. Dvostruka kažnjivost	136
8.2.4. Visina zapriječene kazne	138
8.2.5. Procesno određenje dvostruke kažnjivosti	139
8.3. Univerzalna jurisdikcija kao predmet spora među državama	140
9. NEPREDUZIMANJE MJERA	141

10. ZAKONSKA OGRANIČENJA	141
11. UZAJAMNA POMOĆ	142
12. SPREČAVANJE DRUGIH POVREDA	144
13. KOMPENZACIJA ŽRTVAMA POVREDA MHP	146
14. ZAŠTITA ZNAKA I NAZIVA CRVENOG KRSTA I CRVENOG POLUMJESECA	147
15. OSTALE MJERE IMPLEMENTACIJE	149
15.1. Lica lišena slobode	149
15.2. Žene i djeca	150
15.3. Mjere za identifikaciju i zaštitu	151
15.4. Strukture za zaštitu i pomoć	152
15.5. Prirodna sredina	154
15.6. Vojno planiranje	154
Glava druga	
ŽRTVE MASIVNOG KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA	155
1. SUŠTINA LJUDSKIH PRAVA	155
2. HELSINŠKI PROCES	156
3. UGROŽAVANJE OSNOVNIH LJUDSKIH PRAVA	157
3.1. Pravo na život	157
3.2. Tortura	157
3.3. Ličnost kao ljudsko pravo	158
3.4. Savjest i mišljenje	159
Glava treća	
AUTORITETI I NJIHOVE ŽRTVE	160
1. UVOD	160
2. TRANSCENDENTNI AUTORITETI	161
3. IMANENTNI AUTORITETI	162
3.1. Autoritet sile	162
3.2. Kultidej	165
3.3. Autoritet individue	167
3.4. Autoritet profesije	167
4. PODLOŽNOST AUTORITETU	168
5. ŽRTVE AUTORITETA	169
5.1. Potencijalne žrtve	169
5.2. Stvarne žrtve	169
5.3. Žrtve transcendentnog autoriteta	171
5.4. Žrtve zloupotrebe moći	172
5.5. Posljedice zloupotrebe moći	173
Glava četvrta	
VIKTIMOLOŠKI ASPEKT EKOLOGIJE	177
1. POJAM EKOLOGIJE	177
2. RAZVOJ EKOLOGIJE	178

3. OSNOVNE KATEGORIJE EKOLOGIJE	179
4. EKOLOGIJA I CIVILNA ZAŠTITA	180
5. ŽIVOTNA SREDINA I NJENA DESTRUKCIJA	184
5.1. Biološki agensi i životna sredina	187
5.2. Fizički štetni agensi i životna sredina	188
5.3. Hemijski agensi i životna sredina	189
5.4. Zagađivanje životne sredine	190
5.5. Zaštita životne sredine u Brčko Distriktu BiH	192
6. EKOCID – KRIVIČNO DJELO KAO SREDSTVO ZA ZAŠTITU EKOLOŠKE BEZBJEDNOSTI	193
6.1. Uvod	193
6.2. Ekocid kao međunarodno krivično djelo	195
6.3. Ekocid u dokumentima Evropske unije	196
6.4. Ekocid u zapadnoevropskom krivičnom pravu	200
6.5. Ekocid u istočnoevropskom krivičnom pravu	201
6.5.1. Ruska Federacija	202
6.5.2. Ukrajina	203
6.6. Ekocid u krivičnom pravu država bivše SFRJ	204
6.7. Zaključak	204
Glava peta	
VIKTIMOLOŠKA ANALIZA RIZIKA OD VIKTIMIZACIJE KOD KLIMATSKIH PROMJENA U BOSNI I HERCEGOVINI	
1. UVODNE NAPOMENE	207
2. EVROPSKA KLIMATSKA KONFERENCIJA O NAUČNOM DOPRINOSU TRANSFORMACIJI KLIMATSKIH PROMJENA NA EVROPSKOM KONTINENTU	209
3. KLIMATSKIE PROMJENE I VIKTIMIZACIJA GRAĐANA	211
4. RIZICI OD VIKTIMIZACIJE KOD KLIMATSKIH PROMJENA	212
5. BOSNA I HERCEGOVINA I KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA O PRAVU MORA	217
6. HITNE MJERE PREVENCIJE VIKTIMIZACIJE KOD KLIMATSKIH PROMJENA U BOSNI I HERCEGOVINI	217
7. ZAKLJUČNE NAPOMENE	219
Glava šesta	
PREVENCIJA VIKTIMIZACIJE PREDSTAVLJENA KROZ KLIMATSKIE PROMJENE U BOSNI I HERCEGOVINI (2024–2030)	
1. UVOD	221
2. ZAGRIJAVANJE POVRŠINE ZEMLJE	222
3. PRAVO NA ZDRAVU ŽIVOTNU SREDINU I PRAVO NA ŽIVOT	224
4. OBAVEZE DRŽAVA DA SMANJE ŠTETU IZAZVANU KLIMATSKIM PROMJENAMA	225
5. OBAVEZE EVROPSKE UNIJE I DRŽAVA ČLANICA	227

6. O BOSNI I HERCEGOVINI I KLIMATSKIM PROMJENAMA	229
6.1. Najranjiviji sektori	230
6.2. Poljoprivreda i upravljanje vodnim resursima	234
7. KLIMATSKA PRAVDA	236
8. DISKUSIJA O MJERAMA PREVENCIJE VIKTIMIZACIJE KOD KLIMATSKIH PROMJENA U BOSNI I HERCEGOVINI	239
9. ZAKLJUČCI O PREVENCIJI VIKTIMIZACIJE KOD KLIMATSKIH PROMJENA U BOSNI I HERCEGOVINI	242
9.1. Prijedlog mjera <i>de lege ferenda</i>	242
9.2. Neophodnost mjera do 2030. godine	244
9.3. Neophodnost mjera do 2050. godine	245
Glava sedma	
KRIVIČNOPRAVNA ZAŠTITA NUKLEARNE SIGURNOSTI	247
1. UVOD	247
2. MEĐUNARODNI STANDARDI O NUKLEARNOJ SIGURNOSTI	247
3. ZAKON O RADIJACIJSKOJ I NUKLEARNOJ SIGURNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI	249
4. ZAKON O ODGOVORNOSTI ZA NUKLEARNU ŠTETU	251
Glava osma	
ŽRTVE TERORIZMA	253
1. UVOD	253
2. KARAKTERISTIKE TERORIZMA	254
3. TIPOLOGIJA I MJERE PROTIV TERORIZMA	254
4. BIOTERORIZAM	256
4.1. Sredstva za izvršenje bioterorizma	261
4.2. Vrste bioterorizma	262
5. EBOLA, AIDS, KRAVLJE LUDILO	263
5.1. Bakterije koje jedu ljudsko meso	264
5.2. Hemoragične groznice u Korejskom ratu	264
6. VIŠESTRUKOST IZVRŠENJA TERORIZMA	265
7. NUKLEARNI TERORIZAM	267
Glava deveta	
ŽRTVE I POČINIOCI UBISTVA	269
1. UVOD	269
2. RELACIJA UBICA – UBIJENI (ŽRTV).....	269
2.1. Uticaj ustrojstva ličnosti	270
2.2. Alkoholizam i ubistvo	271
2.3. Dob	271
2.4. Pol	271
3. VIKTIMOLOŠKA DIMENZIJA UBISTVA	272
3.1. Kazuistički prikazi	275
4. ŽRTVE U AKTU ČEDOMORSTVA	280

Glava deseta	
ŽRTVE SAMOUBILAČKOG AKTA	283
1. UVOD	283
2. ANTROPOLOŠKA TUMAČENJA SUICIDALNIH TENDENCIJA	285
3. SOCIOLOŠKI KONCEPT SAMOUBISTVA	286
4. PSIHOLOŠKI ASPEKT SAMOUBISTVA	287
5. SAMOUBILAČKE KOMPONENTE	290
6. PRESUICIDALNI SINDROM	291
7. SAMOUBISTVO I POKUŠAJ SAMOUBISTVA	292
8. PSIHIČKA AUTOPSIJA	293
9. SAMOUBISTVO I KRIVIČNO PRAVO	293
Glava jedanaesta	
ŽRTVE PROSTITUCIJE I TRGOVINE BIJELIM ROBLJEM	295
1. PROSTITUCIJA KAO SOCIOPATOLOŠKA POJAVA U BOSNI I HERCEGOVINI	295
2. TRGOVINA LJUDIMA S POSEBNIM OSVRTOM NA ŽRTVE	295
3. OSNOVNI MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA	296
4. POJEDINA KRIVIČNA DJELA TRGOVINE LJUDIMA	299
4.1. Zasnivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu	299
4.2. Trgovina ljudima	300
4.3. Međunarodno vrbovanje radi prostitucije	302
4.4. Krijumčarenje ljudi	303
4.5. Organizovanje grupe ili udruženja za izvršenje krivičnih djela trgovine ljudima i krijumčarenje migranata	305
5. ŽRTVE PROSTITUCIJE I TRGOVINE LJUDIMA RADI SEKSUALNOG ISKORIŠTAVANJA	305
Glava dvanaesta	
ŽRTVE U SEKSUALNIM DELIKTIMA	309
1. UVOD	309
2. SILOVANJE	310
3. KO SU ŽRTVE SILOVANJA?	312
4. STEPEN TEŽINE SEKSUALNOG NASILJA	315
5. OPSERVACIJA POTENCIJALNIH ŽRTAVA	316
6. VIKTIMOLOŠKI PROFIL SILOVANIH	317
7. ŽRTVE MASOVNIH SILOVANJA	318
Glava trinaesta	
PRAVNA ZAŠTITA I PREVENCIJA DJECE KAO ŽRTAVA SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI	321
1. UVOD	321
2. DOKAZIVANJE ODGOVORNOSTI ZA IZVRŠENO SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE	327

3. OSJETLJIVI SVJEDOCI	332
4. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE	338
Glava četrnaesta	
SEKSUALNI DELIKTI KAO RATNI ZLOČIN	341
1. UVOD	341
2. ISTORIJA SEKSUALNOG NASILJA NAD ŽENAMA U ORUŽANIM SUKOBIMA	342
3. RAZVOJ DEFINICIJE SILOVANJA U ORUŽANIM SUKOBIMA U MEĐUNARODNOM PRAVU	342
3.1. Međunarodni vojni sud u Nirnbргу	343
3.2. Međunarodni vojni tribunal u Tokiju („silovanje Nankinga“)	344
3.3. Uloga Ujedinjenih nacija u razvoju humanitarnog prava i kažnjavanju seksualnog nasilja	345
3.4. Definicija silovanja od ICTR, ICTY i ICC	346
3.4.1. ICTR	346
3.4.2. ICTY	348
3.4.3. ICC	350
3.4.4. Procesuiranje silovanja kao ratnog zločina i zločina protiv čovječnosti pred Odjelom za ratne zločine Suda BiH	351
4. ZAŠTITA SVJEDOKA I ŽRTAVA PRED ICTR, ICTY I ICC	353
4.1. Posebna dokazna pravila u slučajevima seksualnog nasilja	353
Glava petnaesta	
POSLEDICE I ŽRTVE PERVERZNOG SEKSUALNOG NAGONA	357
1. PEDOFILIJA	357
2. HOMOSEKSUALIZAM	358
3. ZOOFILIJA (SODOMIJA)	358
4. NEKROFILIJIA	359
5. HIV INFEKCIJA (AIDS) KAO POSLJEDICA PERVERZIJE	360
6. NARCIZAM I NJEGOVA POVEZANOST SA OSTALIM NASTRANOSTIMA	362
7. SADIZAM I MAZOHIZAM	363
Glava šesnaesta	
POJAM I KLJUČNA OBILJEŽJA INCESTA I NJEGOVO ODREĐENJE U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU	365
1. UVOD	365
2. UČESTALOST POJAVE INCESTA	366
3. KARAKTERISTIKE POČINIoca INCESTA	367
4. ULOGA MAJKE U INCESTUOZNIM PORODICAMA	368
5. BRAĆA I SESTRE U INCESTUOZNIM PORODICAMA	368
6. DIJETE ŽRTVA	368
7. ODRŽAVANJE TAJNE	369
8. OBLIK INCESTA BRAT – SESTRA	369

9. KARAKTERISTIKE POČINIoca INCESTA BRAT – SESTRA	370
10. POSLJEDICE INCESTA	370
11. NAČINI OTKRIVANJA INCESTA	372
12. KRIVIČNO DJELO RODOSKRVNENJA IZ ČLANA 193. KRIVIČNOG ZAKONIKA REPUBLIKE SRPSKE	373
13. SOCIJALNO-PEDAGOSKI PRISTUP KRIVIČNOPRAVNOJ ZAŠTITI DJECE I MALOLJETNIKA	373
14. ZAKLJUČAK	377
Glava sedamnaesta	
ZAŠTITA PRAVA NA ZDRAVLJE I OBRAZOVANJE ŽRTAVA	
SEKSUALNOG NASILJA U RATU	379
1. UVOD	379
2. USTAVNA ZAŠTITA PRAVA NA ŽIVOT, ZDRAVLJE I OBRAZOVANJE U BOSNI I HERCEGOVINI	380
3. ZAŠTITA ŽRTAVA SEKSUALNOG NASILJA U RATU	384
4. RESTITUCIJA, REHABILITACIJA, REPARACIJA I RESOCIJALIZACIJA ŽRTAVA SEKSUALNOG NASILJA U RATU U BOSNI I HERCEGOVINI (1992–1995)	388
5. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE	393
Glava osamnaesta	
ŽRTVE NASILJA U PORODICI	395
1. UVOD	395
2. PROLEGOMENA NASILJU U PORODICI	397
2.1. Nasilje među partnerima	397
2.2. Tortura djece i omladine	398
2.3. Krivična djela protiv djece i omladine	398
2.4. Kazuistički prikazi	399
2.5. Sindrom tučenog djeteta	403
2.6. Sindrom tučene žene (BWS)	408
2.7. Pravno normiranje femicida	410
2.7.1. Definisanje femicida	411
2.7.2. Međunarodnopravni okvir protiv femicida	412
2.7.3. Zakonsko regulisanje sprečavanja femicida	415
Glava devetnaesta	
SEKUNDARNA VIKTIMIZACIJA ŽRTAVA NASILJA U	
PORODICI U BOSNI I HERCEGOVINI	417
1. UVOD	417
2. PRAVNA ZAŠTITA ŽRTAVA NASILJA U PORODICI U BOSNI I HERCEGOVINI	417
3. SEKUNDARNA VIKTIMIZACIJA ŽRTAVA NASILJA U PORODICI U BOSNI I HERCEGOVINI PREDSTAVLJENA KROZ DJELOVANJE VLADINIh I NEVLADINIh ORGANIZACIJA OD 2010. DO 2020. GODINE	420

4. PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA	422
5. KRIVIČNO DJELO NASILJE U PORODICI I PRAKSA PRIMJENE	424
6. ZAŠTITNE MJERE, PROCJENA RIZIKA I NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA	428
7. MJERE <i>DE LEGE FERENDA</i>	430
7.1. Definicija žrtve krivičnog djela	430
7.2. Prava žrtava krivičnih djela	430
7.3. Implementacija odredaba Istanbulske konvencije	431
7.4. Mjere prevencije	431
Glava dvadeseta	
DJECA KAO ŽRTVE ZANEMARIVANJA I	
ZLOSTAVLJANJA U PORODICI	433
1. UVOD	433
2. ISTORIJSKI RAZVOJ	433
3. DEFINICIJE POJMA	435
4. RASPROSTRANJENOST ZLOSTAVLJANJA I ZANEMARIVANJA	440
5. RIZIČNI FAKTORI ZA NASTANAK ZANEMARIVANJA I ZLOSTAVLJANJA	441
5.1. Socijalni faktori i faktori okruženja	441
5.2. Karakteristike djeteta	442
5.3. Protektivni faktori	442
6. POSLJEDICE ZLOSTAVLJANJA I ZANEMARIVANJA DJECE	443
7. ZAPUŠTANJE I ZLOSTAVLJANJE DJETETA U KRIVIČNOM ZAKONIKU REPUBLIKE SRPSKE	444
8. ZAKLJUČAK	445
Glava dvadeset prva	
NASILJE U PORODICI U BOSNI I HERCEGOVINI U SVJETLU	
MEĐUNARODNIH STANDARDA	447
1. UVOD	447
2. EVROPSKI STANDARDI O SUZBIJANJU NASILJA U PORODICI	449
2.1. Direktiva (EU) 2024/1385 o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici	451
2.2. Krivična djela seksualnog iskorištavanja žena i djece i računarski kriminalitet	453
2.3. Zaštita žrtava i pristup pravosuđu	455
2.4. Podrška žrtvama	456
2.5. Prevencija i rana intervencija	456
3. NASILJE U PORODICI U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU BIH	458
3.1. Pojam i elementi krivičnog djela	458
3.2. Posebni i teži oblici krivičnog djela nasilja u porodici	460
4. OTKRIVANJE I DOKAZIVANJE KRIVIČNIH DJELA NASILJA U PORODICI	463
5. PORODIČNOPRAVNA ZAŠTITA OD NASILJA U PORODICI	464

Glava dvadeset druga	
ŽRTVE PSIHIČKIH STRESOVA	467
1. UVOD	467
2. PSIHIČKI STRES I NJEGOVI PSIHOENDOKRINI PUTEVI NASTANKA	470
3. PSIHIČKI STRESOVI U RAZLIČITIM SITUACIJAMA	475
3.1. Stres kod policajaca	475
3.2. Stres kao posljedica nasilja u porodici	477
3.3. Zatočeništvo i stres	478
3.4. Ljudi u ratu – izloženost jakim stresovima	479
3.5. Stresovi za vrijeme snažnih zemljotresa	480
Glava dvadeset treća	
ŽRTVE U SAOBRAĆAJNIM NESREĆAMA	483
Glava dvadeset četvrta	
ŽRTVE NA RADU I RIZIČNA ZANIMANJA	489
1. UVOD	489
2. PROFESIONALNO TROVANJE UGLJEN-DISULFIDOM (CS ₂)	492
Glava dvadeset peta	
ŽRTVE KRVNE OSVETE	497
Glava dvadeset šesta	
VIKTIMOLOŠKI ASPEKT NARKOMANIJE	503
1. ISTORIJSKI RAZVOJ NARKOMANIJE	503
2. DEFINICIJA I VRSTE DROGA	507
3. PSIHO SOCIJALNI ASPEKT NARKOMANIJE	519
4. ZLOUPOTREBA DROGA	522
5. ZAKLJUČAK	529
Glava dvadeset sedma	
ZLOUPOTREBA PSIHOAKTIVNIH SUPSTANCI I KRIVIČNOPRAVNA REAKCIJA U BOSNI I HERCEGOVINI	531
1. UVOD	531
2. FAKTORI RIZIKA ZA KRIMINALITET	532
3. TIPOVI KRIMINALITETA ZAVISNIKA OD DROGA	533
4. POSLJEDICE DJELOVANJA PSIHOAKTIVNIH SUPSTANCI	534
5. KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI ZLOUPOTREBE DROGA	535
6. POSTUPAK U SLUČAJU OBAVEZNOG LIJEČENJA OD ZAVISNOSTI	540
7. ZAKLJUČAK	541
Glava dvadeset osma	
POSEBNO OSJETLJIVE KATEGORIJE ŽRTAVA KRIVIČNIH DJELA I ŽRTVE SA SPECIFIČNIM POTREBAMA ZAŠTITE I IMPLEMENTACIJA DIREKTIVE 2012/29/ EU	543
1. UVOD	543
2. ŽRTVA KRIVIČNOG DJELA (POJAM I OSNOVNA OBILJEŽJA)	543

3. POSEBNO OSJETLJIVE KATEGORIJE ŽRTAVA KRIVIČNIH DJELA	545
4. PRAVA POSEBNO OSJETLJIVIH ŽRTAVA	547
5. PRAVO NA ZAŠTITU ŽRTAVA SA SPECIFIČNIM POTREBAMA TOKOM KRIVIČNOG POSTUPKA	547
6. DIJETE KAO ŽRTVA KRIVIČNOG DJELA (POJAM I POSEBNE MJERE ZAŠTITE)	548
7. ŽRTVA I ZAŠTITNE MJERE U OKVIRU USLUGA RESTORATIVNE PRAVDE	550
8. MREŽE SLUŽBI PODRŠKE ŽRTVAMA KRIVIČNIH DJELA I PRAVO NA PRISTUP OVIM SLUŽBAMA	551
9. INDIVIDUALNA PROCJENA OŠTEĆENOG I UTVRĐIVANJE NJEGOVIH POSEBNIH POTREBA	553
10. UMJESTO ZAKLJUČKA	555
Glava dvadeset deveta	
TAMNA BROJKA VIKTIMITETA I RIZIK OD VIKTIMIZACIJE BESKUĆNIKA U BOSNI I HERCEGOVINI	557
1. UVOD	557
2. BESKUĆNICI KAO POSEBNO OSJETLJIVA KATEGORIJA ŽRTAVA	558
3. FAKTORI POVEZANI S VIKTIMIZACIJOM BESKUĆNIKA	559
3.1. Povećana ranjivost	559
3.2. Trajanje beskućništva	559
3.3. Starost	560
3.4. Rodne razlike	561
3.5. Rizične podgrupe	561
3.6. Prevalencija viktimizacije	562
4. PRAVNI OKVIR ZAŠTITE ŽRTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI I MJERE <i>DE LEGE FERENDA</i>	562
5. REZULTATI PILOT VIKTIMOLOŠKOG ISTRAŽIVANJA O BROJU BESKUĆNIKA U BOSNI I HERCEGOVINI	565
6. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE	569
Glava trideseta	
MIT O PRAVIMA ŽRTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI	571
1. UVOD	571
2. NORMATIVNI OKVIR	572
3. ZAŠTITA LJUDSKOG DOSTOJANSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI	574
4. ZAŠTITA PRAVA NA ŽIVOT I ZDRAVLJE U BOSNI I HERCEGOVINI	576
5. MOBING I RIZICI OD SEKUNDARNE VIKTIMIZACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI	579

6. VIKTIMOLOŠKE MJERE PREVENCIJE	
VIKTIMIZACIJE KOD MOBINGA	583
7. ZAKLJUČAK	584

TREĆI DIO

RESTORATIVNA PRAVDA

Glava prva

POJAM, ELEMENTI, MODELI I POSTUPAK RESTORATIVNE PRAVDE ...	587
1. UVOD	587
2. POJAM RESTORATIVNE PRAVDE	589
3. ELEMENTI RESTORATIVNE PRAVDE	590
4. MODELI RESTORATIVNE PRAVDE	590
5. PREDNOSTI I NEDOSTACI RESTORATIVNE PRAVDE	591
6. PROCES RESTORATIVNE PRAVDE	592
6.1. Faza prije posredovanja	593
6.3. Faza posredovanja	593
6.4. Faza praćenja i rezultati	593

Glava druga

TEORIJSKO-ZAKONSKE OSNOVE RESTORATIVNE PRAVDE	597
1. KRIVIČNOPRAVNI SISTEM I RESTITUCIJA	597
2. LEGALNOST I ALTERNATIVNO RJEŠENJE SUKOBNA	598
3. RESTORATIVNA PRAVDA U NJEMAČKOJ	598
4. PROGRAM POMIRENJA	603
5. MODELI SANIRANJA ODŠTETE ŽRTVI	606
6. OPRAŠTANJE U SUKOBU – PRETEČA POMIRENJU	607
7. RESTORATIVNA PRAVDA KAO REAKCIJA NA PRESTUPNIŠTVO MALOLJETNIKA	608
8. O PRAVEDNOJ DRŽAVI I DRUŠTVU	615
9. DISKUSIJA O PRAVDI ZA ŽRTVE	617
10. ZAKLJUČAK	619

ČETVRTI DIO

KRIMINALISTIČKA VIKTIMOLOGIJA

Glava prva

TEORIJSKA KRIMINALISTIČKA VIKTIMOLOGIJA	623
I. OSNOVNE ODREDNICE KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	623
1. KRIMINALISTIKA KAO POSEBNA NAUKA	623
2. POJAM KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	630
3. PREDMET KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	632
4. ZADACI KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	633
5. CILJ KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	633
6. METODE KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	634
7. SISTEMATIKA KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	634
II. ISTORIJSKI RAZVOJ KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	635

1. UVODNE NAPOMENE	635
2. PREGLED RAZVOJA KRIMINALISTIČKE VIKTIMOLOGIJE	641
III. VIKTIMNOST	647
1. UVODNE NAPOMENE	647
2. POJAM VIKTIMNOSTI	649
3. VRSTE VIKTIMNOSTI	651
4. FAKTORI KOJI ODREĐUJU VIKTIMNOST LIČNOSTI	653
IV. VIKTIMNO PONAŠANJE	653
1. ŠTA JE VIKTIMNO PONAŠANJE?	653
2. ZNAČAJ VIKTIMOLOŠKOG PORTRETA ZA PROUČAVANJE VIKTIMNOG PONAŠANJA	657
V. VIKTIMIZACIJA	659
1. UVODNE NAPOMENE	659
2. POJAM I SUŠTINA VIKTIMIZACIJE	660
3. VRSTE VIKTIMIZACIJE	661
4. FAKTORI VIKTIMIZACIJE	663
5. VIKTIMIZACIJA KAO NAUČNI IZAZOV (TRENTNO STANJE)	664
VI. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKA ANALIZA	666
VII. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKA PREVENCIJA	672
1. POJAM ŽRTVE KRIVIČNOG DJELA	672
2. PRAVNI OSNOV KRIMINALISTIČKE PREVENCIJE	674
3. POJAM VIKTIMOLOŠKE PREVENCIJE	677
4. VRSTE VIKTIMOLOŠKE PREVENCIJE	679
5. STRATEŠKI ZNAČAJ KRIMINALISTIČKE PREVENCIJE	682
Glava druga	
PRAKTIČNA KRIMINALISTIČKA VIKTIMOLOGIJA	685
I. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ZNAČAJ NEFORMALNOG I FORMALNOG SASLUŠANJA	685
1. INFORMATIVNI RAZGOVOR KAO OSNOVNI OBLIK PRIKUPLJANJA OBAVJEŠTENJA OD GRAĐANA	685
1.1. Karakteristike ispitivača	686
1.2. Osnovna taktička pravila za vođenje informativnog razgovora	687
1.3. Neke specifičnosti vođenja informativnog razgovora sa građanima ...	692
1.3.1. Informativni razgovor sa oštećenim	693
2. ISPITIVANJE OŠTEĆENOG	694
II. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ASPEKTI RAZBOJNIŠTVA	700
1. ISTRAŽIVANJE RAZBOJNIŠTVA PO PRIJAVI OŠTEĆENOG	700
2. OSNOVNA TAKTIKA VOĐENJA INFORMATIVNOG RAZGOVORA SA ŽRTVOM RAZBOJNIŠTVA	702
3. ULOGA ŽRTVE U SPROVOĐENJU DRUGIH RADNJI	703
4. VRSTE RAZBOJNIŠTVA	705

4.1. Ulična razbojništva	708
4.2. Razbojništva nad vozačima motornih vozila	708
4.3. Razbojništva u stanovima i kućama	711
4.4. Razbojništva u objektima privrednih društava ili drugih pravnih lica koja upravljaju naturalnom ili novčanom imovinom	712
5. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ZNAČAJ LIČNOG OPISA I FOTO-ROBOTA ZA IDENTIFIKACIJU NEPOZNATOG RAZBOJNIKA	717
6. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ZNAČAJ PREPOZNAVANJA	720
7. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ZNAČAJ UVIĐAJA	724
III. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ASPEKTI SEKSUALNOG ZLOČINA	725
1. UVODNE NAPOMENE	725
2. VRSTE SILOVANJA	725
3. ŽRTVA SILOVANJA KAO IZVOR KRIMINALISTIČKO RELEVANTNIH INFORMACIJA	729
3.1. Zapisnik o prijemu krivične prijave za silovanje	732
4. ULOGA ŽRTVE U KRIMINODINAMICI SILOVANJA	733
5. INFORMATIVNI RAZGOVOR SA ŽRTVOM SILOVANJA	736
5.1. Podaci za modus operandi	738
5.2. Podaci za tempus operandi	739
5.3. Podaci o lokus operandi	739
5.4. Podaci o izvršiocu	739
5.5. Podaci o svjedocima	740
6. MATERIJALNI TRAGOVI U VEZI SA SEKSUALNIM KRIMINALOM	746
7. TJELESNI PREGLED ŽRTVE I OSUMNJIČENOG	748
7.1. Tjelesni pregled žrtve silovanja	748
7.2. Tjelesni pregled osumnjičenog za silovanje	749
7.3. Pregled odjeće žrtve i osumnjičenog	750
8. SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DJECE	751
8.1. Izvori saznanja	752
8.1.1. Prijava žrtve	752
8.1.2. Prijava rodbine žrtve	752
8.1.3. Prijava zdravstvenih ustanova	753
8.1.4. Prijava od vaspitača ili nastavnika	753
8.1.5. Anonimna i pseudonimna prijava	754
8.1.6. Saznavanje putem sredstava javnog informisanja	754
8.2. Vrste seksualnog zlostavljanja djece	754
8.3. Seksualno zlostavljanje djeteta uz fizički kontakt između počinioca i žrtve	754

8.4. Seksualno zlostavljanje djeteta bez fizičkog kontakta između počinioca i žrtve	755
8.5. Seksualno zlostavljanje djeteta prisiljavanjem na seks sa životinjama	756
8.6. Kako pedofili mame žrtve	756
8.6.1. Neke lične karakteristike pedofila	756
8.6.2. Vrste pedofila	756
8.6.3. Trikovi pedofila za privlačenje žrtve	757
9. INFORMATIVNI RAZGOVOR SA ŽRTVOM SEKSUALNOG NAPADA NA DIJETE	759
9.1. Karakteristike ispitivača	759
9.2. Mjesto i vrijeme razgovora	759
9.3. Uvodni dio razgovora	760
9.4. Centralni i završni dio razgovora	762
10. TJELESNI PREGLED ŽRTVE	764
11. PREVENCIJA SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE	765
IV. KRIMINALISTIČKO-VIKTIMOLOŠKI ASPEKTI UBISTAVA	767
1. UVOD	767
2. VRSTE UBISTVA PREMA MOTIVU IZVRŠIOCA	767
3. ULOGA ŽRTVE U KRIMINODINAMICI UBISTVA	768
4. VIKTIMOLOŠKA ANALIZA UBISTAVA	770
5. HEURISTIČKI ZNAČAJ VIKTIMOLOŠKE ANALIZE UBISTAVA ...	772
6. OSNOVNI PARAMETRI ZA NAUČNO ISTRAŽIVANJE VIKTIMOLOŠKE DIMENZIJE UBISTVA	772
6.1. Radnje izvršioca	772
6.2. Radnje žrtve	774
6.3. Motivi	775
6.4. Prostorni parametri ubistva	775
6.5. Vremenski parametri ubistva	776
6.6. Odnosi između počinioca i žrtve	776
V. KRIMINOLOŠKI, VIKTIMOLOŠKI I KRIMINALISTIČKI ASPEKTI KORUPCIJE	777
1. POJAM KORUPCIJE	777
2. VRSTE KORUPCIJE	778
3. KORUPCIJA I DRUGE VRSTE NEKONVENCIONALNOG KRIMINALA	782
4. Zastupljenost korupcije u Sjevernoj Makedoniji	784
5. KORUPCIJA I VIKTIMIZACIJA	795
6. BORBA PROTIV KORUPCIJE	799
6.1. Uvodne napomene	799
6.2. Pojam, predmet i zadaci korupcijske kriminalistike	800
6.3. Faze kriminalističko-gnoseološkog procesa	801

6.4. Kriminološka i kriminalistička prognoza korupcijskog kriminala ...	803
6.5. Planiranje kriminalističke kontrole i kriminalističke obrade korupcijskog kriminala	804
6.6. Korupcija kao sastavni dio organizovanog kriminala	805
6.6.1. Konspirativno kriminalističko djelovanje i kriminalističko obavještajni rad kao strateški koncepti protiv korupcije i organizovanog kriminala	808
6.6.2. Značaj pojedinih operativnih i procesnih radnji za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala	811
7. MEĐUNARODNE DIMENZIJE BORBE PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	815
REGISTAR IMENA	817
LITERATURA	833